

JEREMIA

45-49

Gods oordelen over de omringende volken en de beloften van herstel.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/jeremia/45-49

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Baruch behoudt zijn leven als beloning	4 min	4
2	Profetieën tegen de volken en hun poëzie	3 min	6
3	Baruchs opschriften bij de profetieën	2 min	7
4	Egyptes nederlaag bij Karkemis	4 min	9
5	De dag van de Heere als oordeel	2 min	11
6	Nebukadnezar zal Egypte binnenvallen	3 min	12
7	Gods oordeel over de goden van Egypte	2 min	14
8	Herstel voor Egypte en hoop voor Israël	3 min	16
9	Het oordeel over de Filistijnen	4 min	18
10	Moab en zijn god Kamos	3 min	20
11	Babylon voert Gods oordeel over Moab uit	2 min	22
12	Moab als wijn die nooit is overgegoten	3 min	23
13	Kamos faalt en Moabs macht wordt gebroken	3 min	24
14	Moabs hoogmoed, bespotting en rouw	4 min	27

15	Moabs ondergang en beloofde herstel	3 min	31
16	De Ammonieten en hun god Milkom	2 min	33
17	Ammon bezet het grondgebied van Gad	3 min	34
18	Edom, Obadja en de wijsheid van Teman	3 min	36
19	Edom verliest zijn land en zelfstandigheid	2 min	37
20	Edoms rotsvesting biedt geen bescherming	2 min	38
21	Oordeel over Damascus en woestijnstammen	4 min	40
22	Elams verstrooiing en herstel	4 min	44
	Om verder te lezen		46

1

Baruch behoudt zijn leven als beloning

De vorige keer zijn we gestopt bij het begin van Jeremia 45, het kortste hoofdstuk. Het is maar vijf verzen lang en het is een bemoedigend woord voor Baruch, de zoon van Neria, die blijkbaar de trouwste vriend van Jeremia was. Het lijkt sterk op een andere positieve profetie die aan een andere vriend werd gegeven, Ebed-Melech, in hoofdstuk 39, vers 15 tot en met 18. Het is net zo kort, maar in wezen is het een bemoediging voor de man die zijn leven riskeerde om Jeremia bij te staan.

Bedenk dat Baruch degene is die dit boek heeft geschreven. Jeremia sprak de profetieën uit, maar Baruch schreef ze op. Door zijn hand is het boek tot stand gekomen. Hij was het boek gaan voorlezen in aanwezigheid van de vorsten, die het vervolgens naar koning Jojakim brachten. Die wilde Baruch en Jeremia arresteren. Deze man diende Jeremia dus met enig risico. In hoofdstuk 45 krijgt hij een bemoedigend woord. Er staat:

Het woord dat de profeet Jeremia gesproken heeft tot Baruch, de zoon van Neria, toen hij deze woorden uit de mond van Jeremia op een boekrol schreef, in het vierde jaar van Jojakim, de zoon van Josia, de koning van Juda: Zo zegt de HEERE, de God van Israël, tegen u, Baruch: U zegt: Wee mij toch, want de HEERE heeft aan mijn leed nog meer verdriet toegevoegd. Ik ben moe van mijn zuchten. Ik vind geen rust.

JEREMIA 45:1-3

Dit kan de houding zijn geweest die Baruch had toen hij beseftte dat er vanwege wat hij had gedaan een bevel tot zijn arrestatie was uitgevaardigd. Jojakim had immers geprobeerd zowel Baruch als Jeremia te arresteren. Maar ze doken onder en werden niet ontdekt. Baruch kan toen erg bang zijn geweest. Hij zei:

Hij krijgt nog meer verdriet te verduren en vindt geen rust.

Hij is niet ontspannen. Hij houdt zich schuil en staat onder spanning. Maar het troostende woord voor hem is:

Dit moet u tegen hem zeggen: Zo zegt de HEERE: Zie, wat Ik gebouwd heb, ga Ik afbreken, en wat Ik geplant heb, ga Ik wegrukken, zelfs heel dit land. En zou ú voor uzelf grote dingen zoeken? Zoek ze niet, want zie, Ik ga onheil brengen over alle vlees, spreekt de HEERE. Maar u zal Ik uw leven ten buit geven in alle plaatsen waarheen u zult gaan.

JEREMIA 45:4-5

Dit is dezelfde belofte die Hij aan Ebed-Melech deed, dat Hij hem zijn leven als buit zou geven. De Engelse vertaling die ik gebruik, heeft hier 'prize', oftewel 'beloning'. Dat is een beloning. Een beloning omdat hij aan de juiste kant stond, aan Gods kant, aan Jeremia's kant, op een moment dat alle anderen daar niet stonden. Hij wordt dus beloond doordat hij zijn leven mag behouden, in tegenstelling tot de zeer velen die met het zwaard werden gedood of stierven aan de pest of aan andere oorzaken die Jeremia had voorspeld. Deze man werd beloond voor zijn trouw aan God.

Wanneer Hij zegt:

Ben je op zoek naar grootse dingen voor jezelf? Doe dat niet.

kan dat zijn omdat Baruch uit een tamelijk belangrijke familie kwam. Zijn grootvader is Maäseja, zoals ons elders wordt verteld, in hoofdstuk 32, vers 12. Die man was de gouverneur van Jeruzalem toen de boekrol werd gevonden tijdens de regering van Josia. Toen de priester Hilkia de boekrol vond, was ook Maäseja, de gouverneur, betrokken bij het aanbieden ervan aan Josia. En hij was duidelijk een belangrijk man, de gouverneur van de stad. Dat was de grootvader van Baruch.

Hij had dus connecties, belangrijke familieconnecties, en had misschien gedacht dat hij het ook ver zou schoppen. Misschien zou hij op een gegeven moment een overheidsfunctie bekleden. Hij zegt:

Ga je grootse dingen voor jezelf zoeken?

Ik denk niet dat je die wilt. Ik denk niet dat je hier in Jeruzalem iets groots wilt nastreven, want het zal worden uitgerukt en het zal onheil meemaken. Wees dus maar blij dat je je leven mag behouden, want dat is meer dan veel mensen zullen overhouden.

2

Profetieën tegen de volken en hun poëzie

Wanneer we bij hoofdstuk 46 komen, tot en met hoofdstuk 51, hebben we een gedeelte met profetieën tegen heidense volken. Eerst tegen Egypte, dan tegen de Filistijnen, dan tegen Moab, enzovoort. Tegen elk van deze volken rondom Israël wordt geprofeteerd en er zullen oordelen over hen komen. Dit blok hoofdstukken lijkt sterk op de groep hoofdstukken in Jesaja, hoofdstuk 13 tot en met 23. Dat is ook een groep soortgelijke profetieën tegen de volken rondom Israël.

Net als bij die hoofdstukken kunnen we er vaak niet veel over zeggen. We kunnen zeggen dat het oordeel over hen grotendeels door Babylon kwam. Een paar van deze landen werden feitelijk door Arabische stammen geoordeeld, maar voor het merendeel werden deze volken door Babylon veroverd. Totdat je bij hoofdstuk 50 en 51 komt, die tegen Babylon zelf gericht zijn. Daar wordt gezegd dat de koningen van de Meden Babylon zullen veroveren. Zoals het uiteindelijk liep, was de koning van de Meden natuurlijk Kores, de Pers. De Perzen en de Meden waren samen, en het was een Perzische koning die aan het hoofd van de Meden en de Perzen kwam en Babylon verwoestte.

De hoofdstukken 50 en 51 gaan dus over de val van Babylon, maar de andere hoofdstukken daarvoor gaan vooral over landen die door Babylon werden veroverd. Sommige daarvan zijn heel lange profetieën. Hoofdstuk 48 gaat bijvoorbeeld over Moab. Je zou denken dat Moab niet zo'n belangrijk land is. Toch is hoofdstuk 48 over Moab heel lang. De profetie tegen Egypte is niet kort. Sommige hoofdstukken tegen Babylon zijn heel lang. De hoofdstukken 50 en 51: het ene heeft 46 verzen, het andere heeft 64 verzen. Je hebt dus een aantal lange aanklachten. Maar ze zijn poëtisch. In

veel gevallen bevatten ze herhalingen, omdat gedichten soms een refrein hebben waar je steeds bij terugkomt. Over het algemeen is de gedachte van de profetie eenvoudig, maar wordt die breed uitgewerkt met veel poëtische beeldspraak. Het zal dus niet mogelijk of nodig zijn om hier veel commentaar op te geven, behalve de belangrijkste feiten aan te wijzen en dan gewoon de verzen te lezen.

Bij poëzie is het voornaamste doel natuurlijk niet om informatie over te brengen, hoewel dat vaak wel gebeurt, maar om een gevoel over te brengen en een indruk te maken. Als je alleen informatie wilt geven, hoef je geen poëzie te schrijven. Wanneer je iets in dichtvorm schrijft, doe je dat omdat je een gevoel en een emotie probeert over te brengen. Daarom is het lezen van de poëzie, in plaats van er commentaar op te geven, vaak de beste manier om die poëzie het bedoelde effect te laten hebben. Gewoon de levendige beelden en dat soort dingen lezen, zonder ze al te veel te proberen te analyseren.

3

Baruchs opschriften bij de profetieën

Hoofdstuk 46, de verzen 1 en 2, vormen volgens mij een opschrift dat Baruch moet hebben geschreven voordat hij de profetie optekende, om ons te vertellen waar die over ging. Bij sommige van deze profetieën, eigenlijk bij de meeste, wordt wel iets vermeld over het tijdstip of de reden waarom ze werden geschreven. Hoofdstuk 47 begint bijvoorbeeld met:

Het woord van de HEERE dat tot de profeet Jeremia kwam, tegen de Filistijnen, voordat de farao Gaza versloeg.

JEREMIA 47:1

Baruch vertelt ons dus wanneer de profetie werd geschreven. Er zijn veel meer van zulke aantekeningen. Bijvoorbeeld in hoofdstuk 50, vers 1:

Het woord dat de HEERE gesproken heeft tegen Babel, tegen het land van de Chaldeeën, door de dienst van de profeet Jeremia:

JEREMIA 50:1

En dan volgt die. Of in hoofdstuk 49, vers 34:

Hetgeen als het woord van de HEERE tot de profeet Jeremia gekomen is tegen Elam, aan het begin van het koningschap van Zedekia, koning van Juda:

JEREMIA 49:34

Dus niet bij alle profetieën, maar bij sommige wordt ons daadwerkelijk verteld wanneer ze werden uitgesproken. En op andere plaatsen wordt ons verteld wanneer ze werden vervuld. In hoofdstuk 46, de verzen 1 en 2, vertelt Baruch ons wanneer de profetie werd vervuld, al vertelt hij niet noodzakelijk wanneer die werd uitgesproken.

Het woord van de HEERE dat tot de profeet Jeremia kwam tegen de heidenvolken. Over Egypte. Tegen het leger van farao Necho, de koning van Egypte, dat zich aan de rivier de Eufraat bij Karchemis bevond, dat Nebukadrezar, de koning van Babel, in het vierde regeringsjaar van Jojakim, de zoon van Josia, de koning van Juda, verslagen heeft.

JEREMIA 46:1-2

Deze profetie wordt dus vervuld bij de slag bij Karkemis, toen farao Necho door Nebukadnezar werd verslagen. Dat wordt ons achteraf verteld. Wanneer Baruch dit schrijft, weet hij wanneer dit werd vervuld. Maar het was daarvoor al voorspeld. We hebben hier dus deze profetie tegen Egypte.

4

Egyptes nederlaag bij Karkemis

Maak het kleine en het grote schild gereed, bind de strijd aan, span de paarden in, bestijg ze, ruiters, stel u op, met de helmen op, scherp de speren, trek de pantsers aan. Waarom zie Ik hen verschrikt terugwijken? Hun helden zijn te gronde gericht, zij slaan ijlings op de vlucht, zij keren zich niet om, angst van rondom! — spreekt de HEERE. Laat de snelle niet op de vlucht slaan, laat de held niet ontkomen: in het noorden, aan de oever van de rivier de Eufraat, struikelen zij en vallen.

JEREMIA 46:3-6

Dit zijn natuurlijk de Egyptische legers die zich bij Karkemis verslagen terugtrekken voor Babylon.

Wie is dat? Als de Nijl komt hij opzetten, als rivieren kolkt zijn water. Egypte — als de Nijl komt het opzetten, als rivieren kolkt zijn water. Het zegt: Ik kom opzetten, ik zal de aarde bedekken, ik zal de stad verdelgen en wie daarin wonen. Kom op, paarden, raas, strijdagens, laten de helden uittrekken, de Cusjieten, de Puteeërs, die het schild hanteren, de Lydiërs, die de boog hanteren en spannen.

JEREMIA 46:7-9

Dit zullen de huursoldaten zijn die door Egypte waren ingehuurd om zich bij hen aan te sluiten. Trouwens, er wordt gezegd dat Egypte opkomt als een rivier, waarschijnlijk een vergelijking met de Nijl, waar Egypte vooral om bekendstond. En als een overstromende vloed, in de hoop de hele aarde te overspoelen. Dat doet vermoeden dat Egypte wilde doen wat Assyrië had gedaan. De Assyriërs waren eerder, in Jesaja

hoofdstuk 10, vergeleken met een overstromende rivier die Syrië, Israël en Juda binnenstroomde en overspoelde. Zo wilde Egypte in feite alle omliggende gebieden veroveren.

Wat er was gebeurd, was dat Babylon daarvoor het Assyrische rijk had veroverd, Ninevé had veroverd. Dat schiep een machtsvacuüm. Assyrië had op dat moment bijna 300 jaar lang vrijwel het hele gebied beheerst, en nu was het voor Babylon gevallen. Maar Babylon had nog niet alle delen van het rijk in handen gekregen, en daarom lagen sommige delen ervan nog voor het grijpen. De twee machtigste koninkrijken waren Babylon en Egypte, en zij wedijverden om de positie van opvolger van Assyrië. Assyrië had het hele gebied beheerst. Egypte wilde dat doen. Babylon wilde dat doen.

Zo lezen we dus over de ambities van Egypte. Het trekt op om tegen Babylon te strijden, in de hoop hen bij Karkemis te verslaan en de overhand te krijgen in het gebied. Het was nog niet bekend dat Babylon het gebied zou veroveren. Babylon was in die tijd nog in opkomst, en Egypte hoopte ook op te komen. In vers 8 staat dus dat Egypte zegt:

Ik zal oprukken en de aarde bedekken. Ik zal de stad en haar inwoners vernietigen.

Maar dat is natuurlijk niet wat er gebeurde. In plaats daarvan sloegen ze op de vlucht.

Vers 10:

Deze dag is van de Heere, de HEERE van de legermachten, een dag van wraak om Zich te wreken op Zijn tegenstanders. Het zwaard zal verslinden en verzadigd worden, en dronken worden van hun bloed. Want het is een slachting voor de Heere, de HEERE van de legermachten, in het land in het noorden, aan de rivier de Eufraat.

JEREMIA 46:10

Het is alsof het zwaard hun bloed drinkt — dichterlijke beeldspraak.

De Engelse vertaling die ik gebruik, spreekt hier van een offer. Hij gaat de Egyptenaren offeren.

Ruk op naar Gilead en haal balsem, maagd, dochter van Egypte. Tevergeefs verhoogt u de medicijnen, herstel is er niet voor u. De volken hebben van uw schande gehoord, het land is vol van uw gejammer, want de ene held is over de andere held gestruikeld, samen zijn zij gevallen — zij beiden.

JEREMIA 46:11-12

5

De dag van de Heere als oordeel

Ik wil je erop wijzen dat de Engelse vertaling vers 10 zo formuleert:

Dit is de dag van de Heere.

Die uitdrukking wordt in het Nieuwe Testament bijna altijd gebruikt voor de wederkomst van Christus, behalve in nieuwtestamentische passages die uit het Oude Testament citeren. Wanneer Petrus bijvoorbeeld Joël hoofdstuk 2 citeert, spreekt hij over de komst van de grote en ontzagwekkende dag van de Heere. Maar Joël heeft het over de verwoesting van Jeruzalem in het jaar 70 na Christus. In de latere geschriften van het Nieuwe Testament spraken de apostelen over de wederkomst van Christus als de dag van Christus of de dag van de Heere. Petrus noemt die in 2 Petrus hoofdstuk 3 de dag van God. Het is een dag van oordeel.

In het Oude Testament wordt de term ‘dag van de Heere’ in algemene zin gebruikt. In dit geval is het de dag van de Heere tegen Egypte. In hoofdstuk 13 van Jesaja was het de dag van de Heere tegen Babylon. In Jesaja hoofdstuk 2, vers 12, vinden we de uitdrukking:

Want de dag van de HEERE van de legermachten zal zijn tegen al wie hoogmoedig en trots is, tegen al wie zich verheft, opdat hij vernederd zal worden;

JESAJA 2:12

Dit gaat over de Assyriërs die tegen het noordelijke koninkrijk Israël optrekken. De dag van de Heere van de legermachten in Jesaja 2:12 is dus het moment waarop Assyrië Israël verslaat. In Jesaja hoofdstuk 13, de verzen 6 en 9, is het het moment waarop Babylon valt. Hier is het de dag van de Heere tegen Egypte.

Je moet dus niet denken dat de dag van de Heere in het Oude Testament een vaste vakterm is voor één bepaalde dag. Het is een dag van oordeel die betrekking heeft op verschillende koninkrijken op verschillende tijdstippen, op verschillende dagen. Elk koninkrijk heeft zijn dag waarop God het ten val brengt. En dat is voor hen de dag van de Heere.

6

Nebukadnezar zal Egypte binnenvallen

Vers 13:

Het woord dat de HEERE sprak tot de profeet Jeremia over de komst van Nebukadrezar, de koning van Babel, om het land Egypte te treffen:

JEREMIA 46:13

Dus ook hier geeft Baruch ons blijkbaar een samenvatting van waar deze volgende profetie over gaat. Die gaat over Nebukadnezar die Egypte treft.

Verkondig in Egypte, laat het horen in Migdol, laat het horen in Nof en in Tachpanhes. Zeg: Stel u op, maak u gereed, want het zwaard heeft verslonden wat rondom u is. Waarom zijn uw machtigen weggevaagd? Zij hebben geen stand gehouden, omdat de HEERE hen heeft verjaagd. Hij maakte het aantal van hen die struikelden groot, ja, de een viel over de ander. Toen zeiden zij: Sta op, laten wij terugkeren naar ons volk en naar ons geboorteland, vanwege het zwaard van de onderdrukker. Daar riepen zij: De farao, de koning van Egypte, is een grootspreker: hij heeft het juiste moment voorbij laten gaan! Zo waar Ik leef, spreekt de Koning — HEERE van de legermachten is Zijn Naam — voorzeker, als de Tabor onder de bergen en als de Karmel bij de zee zal hij komen!

JEREMIA 46:14-18

Dat wil zeggen: zo zeker als de Tabor een berg is en de Karmel aan zee ligt, zo zeker als dat waar is, zo zeker zal Babylon komen.

Pak uw boedel bij elkaar voor de ballingschap, inwoonster, dochter van Egypte. Want Nof zal tot een verwoesting worden en het zal vernietigd worden, zodat er geen inwoner meer is.

JEREMIA 46:19

Nof is trouwens de oude naam voor Memphis in Egypte. Een andere oude naam die we zullen tegenkomen is No, de oude naam voor Thebe in Egypte. Dit zijn oude namen voor deze steden die we tegenwoordig onder andere namen kennen.

Vers 20:

Egypte is een bijzonder mooi kalf, maar de horzel uit het noorden komt eraan — hij komt eraan! Zelfs zijn huursoldaten zijn in zijn midden als gemeste kalveren, maar ook zij keren zich om. Zij slaan tezamen op de vlucht, zij houden geen stand, want de dag van hun ondergang is over hen gekomen, de tijd van de vergelding aan hen. Het geluid van Egypte is als dat van een slang die wegschuifelt, want met een legermacht zullen zij erheen gaan; met bijlen zullen zij bij hem komen, als houthakkers. Zij zullen zijn woud omhakken, spreekt de HEERE, al is het ondoordringbaar. Want zij zijn talrijker dan sprinkhanen, zodat zij niet te tellen zijn. De dochter van Egypte staat beschaamd, zij is in de hand van het volk van het noorden gegeven. De HEERE van de legermachten, de God van Israël, zegt: Zie, Ik ga Amon, de god van No, de farao, Egypte, zijn goden, en zijn koningen straffen, ja, Ik straf de farao en wie op hem vertrouwen.

JEREMIA 46:20-25

7

Gods oordeel over de goden van Egypte

Ammon is een god, de zonnegod van de Egyptenaren, en No is Thebe, een stad die aan de zonnegod gewijd was.

Toen God Egypte oordeelde, destijds in Exodus, in de dagen van Mozes, zei Hij dat dit een oordeel was dat Hij over de goden van Egypte bracht. Het is niet alleen een oordeel over de mensen die de goden aanbidden, maar over de goden zelf. Dat zegt Hij in Exodus 12:12. Hij zegt:

Want Ik zal in deze nacht door het land Egypte trekken en alle eerstgeborenen in het land Egypte treffen, van de mensen tot het vee. En Ik zal aan al de goden van de Egyptenaren strafgerichten voltrekken, Ik, de HEERE.

EXODUS 12:12

God ziet Zichzelf als verwickeld in een geestelijke oorlog tegen valse goden, die de Bijbel als demonen aanduidt. Zowel Deuteronomium als het Nieuwe Testament zeggen dat de heidenen die offers aan afgoden brengen, demonen aanbidden. Paulus zei dat in 1 Korinthe 10:20, en eigenlijk haalt hij alleen maar Deuteronomium aan. Meer dan eens worden de valse goden demonen genoemd. God voert dus oorlog tegen de demonische machten die door de heidenen worden aanbeden.

Die oorlog kreeg vaak deze vorm: Israël, of iemand anders die in opdracht van God handelde, zoals Babylon, kwam een volk oordelen dat onder de bescherming van die goden stond. Daardoor werd de invloed van die goden enorm teruggedrongen. God verwijst dus naar het feit dat Hij de farao oordeelt en Egypte oordeelt, maar Hij oordeelt ook Ammon van No, dat wil zeggen, deze god van Thebe.

8

Herstel voor Egypte en hoop voor Israël

Vers 26:

Ik zal hen geven in de hand van hen die hen naar het leven staan, zowel in de hand van Nebukadrezar, de koning van Babel, als in de hand van zijn dienaren. Maar daarna zal zij bewoond worden als in de dagen van weleer, spreekt de HEERE.

JEREMIA 46:26

Veel van deze oordelen over volken eindigen met deze uitspraak, dat God daarna sommigen van hen zal terugbrengen. Met andere woorden, geen van deze volken komt volledig aan zijn einde. Ze zullen naar Babylon gaan of door Babylon worden verslagen, maar op een dag zal het beter worden. Natuurlijk viel Babylon inderdaad in handen van de Perzen. De Perzen stonden mensen die uit verschillende landen in gevangenschap waren weggevoerd inderdaad toe om terug te gaan. De profetie klopt dus in dit detail: er treft hen een oordeel, maar ook keren sommigen van de ballingen terug, een deel van het overblijfsel.

De verzen 27 en 28 zijn eenvoudigweg een herhaling van wat er in hoofdstuk 30, vers 10 en 11 wordt gezegd, en die woorden zijn tot Israël gericht. Dit is hoop voor de ballingen. Zoals ik al zei, Jeremia 30:10-11 bevat dezelfde woorden.

U dan, wees niet bevreesd, Mijn dienaar Jakob, spreekt de HEERE, wees niet ontsteld, Israël, want zie, Ik ga u verlossen uit verre landen, uw nageslacht uit het land van hun gevangenschap, zodat Jakob terugkeert, rust heeft en zonder zorgen is, en niemand hem schrik aanjaagt. Want Ik ben met u, spreekt de HEERE, om u te verlossen, want Ik maak een vernietigend einde aan alle heidenvolken waarheen Ik u verspreid heb, maar aan u zal Ik geen vernietigend einde maken. Ik zal u bestraffen met mate, maar u beslist niet voor onschuldig houden.

JEREMIA 30:10-11

Dit is dus een belofte dat de Israëlieten mogen terugkeren uit de ballingschap in Babylon. Waarom zou dat hier worden genoemd? Dit staat niet in een context die over de val van Babylon gaat. Het staat eigenlijk in een context die erover gaat dat Egypte in handen van Babylon valt. Maar aan het einde daarvan wordt gezegd dat het daarna bewoond zal worden. Dat wil zeggen, Egypte zal bewoond worden zoals in de dagen vanouds.

Met andere woorden, dat wijst wel vooruit naar een tijd waarin niet alleen Israël, maar ook de Egyptenaren zich enigszins zullen kunnen herstellen van deze Babylonische overheersing. Nu dat over Egypte was gezegd, leek het blijkbaar passend om daar in te voegen dat natuurlijk ook Israël er op dat moment baat bij zal hebben. Ook Israël zal naar zijn land kunnen terugkeren. Hij neemt dus een profetie die hij eerder in hoofdstuk 30 heeft gegeven en voegt die hier in.

9

Het oordeel over de Filistijnen

Hoofdstuk 47:

Het woord van de HEERE dat tot de profeet Jeremia kwam, tegen de Filistijnen, voordat de farao Gaza versloeg.

JEREMIA 47:1

Er waren vijf Filistijnse steden in het land Palestina. Gaza is een belangrijke, maar er worden in deze profetie ook andere genoemd, waaronder Askelon. Je zult bij het doorlezen merken dat enkele van de andere steden van de Filistijnen worden genoemd.

Het is niet precies bekend wanneer dit plaatsvond. We weten niet van een specifieke aanval van de Filistijnen op Gaza, maar het is niet onwaarschijnlijk dat de Babyloniërs kwamen en hen aanvielen toen ze door het hele gebied trokken. Ze waren in Palestina, en er moet dus een aanval op Gaza zijn geweest.

Let erop dat dit is geschreven nadat de farao Gaza had aangevallen. Dat wil zeggen, de opmerking. De profetie is daarvoor geschreven, maar de opmerking is duidelijk geschreven met kennis van de inval in Gaza. En de inval in Gaza wordt niet in de profetie genoemd. Baruch, die schreef nadat Babylon Gaza had veroverd, zag dus dat dit van belang was voor deze profetie. Daarom geeft hij dit als opschrift erboven.

Met andere woorden, we weten dat het is gebeurd, anders zou Baruch er in vers 1 niet naar verwijzen als iets wat niet eens in de profetie wordt genoemd. Maar hij vermeldt dat deze profetie werd gegeven voordat dat gebeurde. De aanval van de farao op Gaza is daarom, vanuit het gezichtspunt van Baruch op het moment dat het boek werd samengesteld, iets wat al heeft plaatsgevonden. En dit is daarvoor geschreven.

Zo zegt de HEERE: Zie, water komt opzetten uit het noorden, het wordt tot een overstromende beek. Ze zullen het land en al wat het bevat overstromen, de stad en wie erin wonen. De mensen zullen het uitschreeuwen, alle inwoners van het land zullen weklagen, vanwege het geluid van het stampen van de hoeven van zijn machtige paarden, vanwege het gedreun van zijn strijdwagens, het ratelen van zijn wielen. Vaders zien niet om naar hun kinderen, vanwege het verslappen van hun handen,

JEREMIA 47:2-3

Deze mannen die voor de invasie vluchten, zullen zo doodsbang zijn dat ze niet eens omkijken om te zien of hun kinderen achter hen aan komen of veilig zijn. Zo laf zullen ze zijn, zonder moed.

vanwege de dag die komt om alle Filistijnen te verdelgen, om elke overgebleven helper van Tyrus en Sidon uit te roeien. Want de HEERE zal de Filistijnen verdelgen, het overblijfsel van het kustland van Kaftor.

JEREMIA 47:4

Nu wordt Kaftor in de kanttekening van de New King James gelijkgesteld aan Kappadocië in Klein-Azië. Ik weet niet waarom, want de geleerden lijken het er in alle commentaren over eens te zijn dat Kaftor een benaming is voor Kreta, het eiland Kreta. Daar kwamen de Filistijnen vandaan. Toen ze zich aan de kust van Palestina kwamen vestigen, kwamen ze per schip van Kreta. Het waren zeevaarders. Ik weet

niet waarom de kanttekening Kappadocië noemt, want geen van de commentatoren is het daarmee eens. Dit is de plaats waar de Filistijnen vandaan kwamen voordat ze in Israël of in Palestina woonden.

Vers 5:

Kaalheid is over Gaza gekomen, Askelon is uitgeroeid, samen met het overblijfsel van hun dal. Hoelang zult u uw lichaam kerven? Wee, zwaard van de HEERE, hoelang hebt u geen rust? Keer terug in uw schede, kom tot rust, wees stil.

JEREMIA 47:5-6

En daarop komt het antwoord:

Hoe zou u rust kunnen hebben? De HEERE heeft immers het zwaard opdracht gegeven. Tegen Askelon en tegen de zeekust, daartegen heeft Hij het bestemd.

JEREMIA 47:7

10

Moab en zijn god Kamos

Hoofdstuk 48:

Over Moab.

JEREMIA 48:1

Dit is een heel lange. Babel is in de loop van zijn geschiedenis meer dan eens Moab binnengevallen en heeft het verwoest. In 588 tot 586, wat natuurlijk in dezelfde tijd was dat hij Jeruzalem belegerde, maar ook later, in 582 en 581, was er nog een invasie van Moab. Waarschijnlijk is dus een van deze twee de aanleiding voor deze profetie.

Over Moab. Zo zegt de HEERE van de legermachten, de God van Israël: Wee over Nebo, want het is verwoest! Kirjathaim staat beschaamd, het is ingenomen. De veilige vesting staat beschaamd en is ontsteld.

JEREMIA 48:1

Dat zijn natuurlijk Moabitische steden.

Moabs roem is er niet meer, in Hesbon hebben zij kwaad tegen hem bedacht: Kom, laten we het uitroeien, zodat het geen volk meer is. Ook u, Madmen, zult verdelgd worden, het zwaard zal u achtervolgen. Hoor, geschreeuw uit Horonaim: Verwoesting, een grote ramp! Moab is gebroken, zijn kleine kinderen hebben geschreeuw laten horen. Ja, de weg omhoog naar Luhith gaat men met voortdurend geweest op. Ja, op de weg omlaag naar Horonaim hebben tegenstanders noodgeschrei gehoord. Vlucht, red uw leven! Word als een kale struik in de woestijn. Want vanwege uw vertrouwen op uw vestingwerken en op uw schatten zult ook u ingenomen worden. Kamos zal in ballingschap weggaan, zijn priesters en zijn vorsten samen.

JEREMIA 48:2-7

Kamos was de nationale god van de Moabieten. Hij was in wezen dezelfde god als Molech. Maar de Moabieten bevonden zich aan de overkant van de Jordaan, ten oosten van Israël en in het zuidelijke gebied. Als je vandaar naar het noorden ging, kwam je in het gebied van de Ammonieten. De Ammonieten aanbaden Milkom of Molech. De

Ammonieten en de Moabieten waren een soort broedervolken. Ze stamden allebei af van de twee zonen van Lot. Ze waren natuurlijk in de verte verwant aan de Joden, omdat Lot de neef van Abraham was. Maar het was geen heel nauwe verwantschap en er was nooit veel vriendschap, hoewel Ruth uit Moab kwam en een overgrootmoeder van David was.

Op een keer, toen David door Saul werd achtervolgd, bracht hij zijn familieleden, zijn vader en zijn broers, bij de koning van Moab onder om hen in veiligheid te brengen, als in een toevluchtsoord. Moab was dus bij gelegenheid, vooral in de tijd van David, soms bevriend met Israël, maar meestal niet. Ze waren echter aanbidders van Kamos, en Kamos was, net als Molech in het noorden, een god die offers van zuigelingen eiste. Dit is iets waar God vaak met grote afschuw tegen sprak. Nu zegt Hij dat Kamos in ballingschap gaat, samen met zijn priesters en zijn vorsten.

11

Babylon voert Gods oordeel over Moab uit

Vers 9:

Geef Moab vleugels, want vliegend zal het weggaan. Zijn steden zullen tot een verwoesting worden, zodat er geen inwoner meer is. Vervloekt wie het werk van de HEERE traag uitvoert, ja, vervloekt wie zijn zwaard bloed onthoudt.

JEREMIA 48:9-10

De New King James heeft hier ‘deceitfully’, ‘bedrieglijk’, waar het Nederlandse citaat ‘traag’ heeft. Dat Engelse woord is waarschijnlijk geen erg goede vertaling. Bijna alle vertalingen wijken hierin af van de New King James. Young’s Literal Translation zegt ‘slothfully’, ‘lui’, en dat lijkt qua betekenis overeen te komen met de meeste moderne vertalingen. De New American Standard zegt ‘negligently’, ‘nalatig’. De English Standard Version zegt ‘with slackness’, ‘met slapheid’. En de New International Version zegt:

Vervloekt is wie er met de pet naar gooit.

bij het doen van het werk van de Heere. Het gaat hier dus eigenlijk niet over iets bedrieglijk doen. Het gaat hier over iets lui doen, of met slapheid, nalatig.

Waar dit op doelt, is dat het werk van de Heere hier het afslachten van de Moabieten door de Babyloniërs is. De Babyloniërs zijn degenen die het werk van de Heere doen. In wezen wordt er gezegd: wees hierin niet traag.

Hier wordt de Moabieten in wezen kwaad toegewenst. Er wordt gezegd dat de Babyloniër vervloekt is die dit niet met ijver doet en het niet grondig doet, maar die het nalatig of traag doet. De Babyloniërs worden dus in wezen aangemoedigd om voortvarend en enthousiast te zijn bij hun verovering van Moab, omdat dit het werk van de Heere is. Dit is Gods oordeel over Moab.

12

Moab als wijn die nooit is overgegoten

In vers 11:

Moab is vanaf zijn jeugd zonder zorgen geweest, en heeft als wijn op zijn droesem stilgelegen. Het is niet van het ene vat in het andere overgegoten: het is niet in ballingschap gegaan. Daarom heeft het zijn smaak behouden en is zijn geur niet veranderd. Daarom, zie, er komen dagen, spreekt de HEERE, dat Ik aftappers naar hem toe zal sturen om hem af te tappen. Zij zullen hun vaten leegmaken en hun kruiken stukslaan.

JEREMIA 48:11-12

Dit is duidelijk beeldspraak over wijn. Moab wordt met wijn vergeleken, en hier wordt gezinspeeld op enkele gebruiken bij het wijnmaken. Wanneer ze het druivensap binnenbrachten en in flessen deden, lieten ze het staan. Zo trok de zwaartekracht de droesem naar de bodem: de stukjes schil en pitten en dat soort dingen die niet in de

wijn thuishoren. Dan had je wijn met het grootste deel van de droesem op de bodem. Vervolgens schonken ze de wijn zo voorzichtig mogelijk over in een andere kruik, om te voorkomen dat ze de droesem meeschonken. Daarna lieten ze de wijn opnieuw staan en lieten ze de droesem bezinken. Wanneer die bezonken was, schonken ze de wijn weer over in andere kruiken. Zo zuiverden ze de wijn en haalden ze alle droesem eruit.

Maar terwijl de wijn daar op zijn droesem stond, werd hij zachter van smaak. Zijn smaak ontwikkelde zich. Hij was aan het gisten. Wat hier wordt gezegd, is dat Moab als wijn is geweest die in een pot staat en nooit is uitgegoten. Ze zijn alleen maar aan het gisten geweest. Hun geur en hun smaak zijn niet veranderd, zijn niet verbeterd, omdat ze de wijn niet van het ene vat in het andere hebben overgegoten. Daarom moeten ze worden uitgegoten.

Dat ze niet van het ene vat in het andere zijn overgegoten, wordt in vers 11 uitgelegd als dat ze niet in gevangenschap zijn gegaan. Ze zijn nooit uit hun land uitgegoten. Ze zijn er nooit uit gezet. Israël was er wel uit gezet, en zo veranderde God hen, door hen aan te pakken met de gevangenschap enzovoort. Dit is Gods tuchting van hen, waardoor ze veranderen. Maar dat had Hij met Moab nooit gedaan. Moab was tevreden geweest en had in veiligheid geleefd en had nooit enige ballingschap gekend. Hun land was een paar keer binnengevallen, maar ze waren nooit in ballingschap weggevoerd. Daarom verbeterden ze nooit.

Een kind dat nooit wordt terechtgewezen, zal nooit verbeteren. De wijn die niet van de ene fles in de andere wordt overgegoten, zal niet verbeteren. Daarom zal God komen en wijnwerkers sturen die zijn flessen zullen leegmaken. Dat betekent dat hij in gevangenschap zal gaan.

13

Kamos faalt en Moabs macht wordt gebroken

Moab zal beschaamd worden vanwege Kamos, zoals het huis van Israël beschaamd is vanwege Bethel, hun vertrouwen.

JEREMIA 48:13

Dat betekent: teleurgesteld zijn in Kamos. Kamos zal hen niet kunnen helpen. Hoewel ze Kamos trouw hebben aanbeden, zal Kamos hun die gunst niet vergelden en hen niet helpen in de tijd van benauwdheid. Ze zullen beschaamd staan vanwege Kamos:

Zoals het volk van Israël zich schaamde voor Bethel, waar ze hun vertrouwen op hadden gesteld.

Bethel was een plaats waar Jerobeam een gouden kalf had opgericht toen het noordelijke koninkrijk werd gesticht. Toen Israël door de Assyriërs werd binnengevallen, ontdekten ze dat het gouden kalf in Bethel hen ook niet kon helpen. Zoals Bethel de Israëlieten niet kon helpen, zo kan Kamos de Moabieten niet helpen in de tijd van Gods oordeel.

Hoe kunt u zeggen: Wij zijn helden, dappere mannen, gereed voor de strijd? Moab is verwoest en uit zijn steden opgetrokken, en de keur van hun jongemannen is afgevoerd ter slachting, spreekt de Koning — HEERE van de legermachten is Zijn Naam. De ondergang van Moab is nabij, die is in aantocht, zijn onheil haast zich zeer. Beklaag hem, allen rondom hem, allen die zijn naam kennen. Zeg: Hoe is de machtige scepter gebroken, die sierlijke staf! Daal af uit uw luister, verblijf in dorst, u die hier woont, dochter van Dibon, want de verdelger van Moab is tegen u opgetrokken, hij heeft uw vestingen verwoest. Ga aan de weg staan, en zie uit, inwoonster van Aroër. Vraag hem die vlucht en haar die ontkomt, zeg: Wat is er gebeurd? Moab staat beschaamd, want het is ontsteld. Weeklaag, schreeuw het uit, maak in Arnon bekend dat Moab verwoest is. Ja, het oordeel is gekomen over het land van de vlakke, over Holon, over Jahza en over Mefaäth, over Dibon, over Nebo en over Beth-Diblathaïm, over Kirjathaïm, over Beth-Gamul en over Beth-Meon, over Kerioth en over Bozra, ja, over alle steden van het land Moab, die ver en dichtbij zijn.

JEREMIA 48:14-24

Dit zijn natuurlijk allemaal Moabitische steden.

De hoorn van Moab is afgehakt en zijn arm is gebroken, spreekt de HEERE.

JEREMIA 48:25

Een hoorn betekent in oudtestamentische profetie eenvoudigweg macht, meestal politieke macht. De politieke kracht van de stad is afgesneden, die van het land is afgesneden.

14

Moabs hoogmoed, bespotting en rouw

Maak hem dronken, want hij heeft zich groot gemaakt tegen de HEERE. Moab zal met de handen klappen in zijn braaksel, zodat het zelf ook belachelijk wordt.

JEREMIA 48:26

Laat me even zeggen dat dit teruggrijpt op een hoofdstuk dat je je misschien herinnert, Jeremia 25. Daar moest Jeremia een wijnbeker nemen en langs de verschillende volken gaan om ze uit die wijnbeker te laten drinken. Dat was de wijnbeker van Gods toorn. Hij zei:

Ze zullen eruit drinken, wankelen en struikelen.

JEREMIA 25

En dat soort dingen, als een dronken man. De toorn van God wordt vergeleken met bedwelmende drank. Mensen denken misschien soms dat dronken worden een manier is om plezier te hebben, maar in wezen is het een manier om jezelf te vernietigen. Gods toorn brengt hen in verwarring en laat hen struikelen en al dat soort

dingen, als een dronkaard. Dat wordt hier beschreven. Vers 27:

Of is Israël voor u niet geweest om te belachen? Is hij aangetroffen onder dieven, dat u zo dikwijls als u over hem sprak, schudde van het lachen? Verlaat de steden, woon in rotsen, inwoners van Moab. Word als een duif die nestelt in de openingen van een rotsspleet. Wij hebben gehoord van de trots van Moab, dat zeer hoogmoedig is, van zijn hoogheid, zijn trots, zijn hoogmoed, en zijn hooghartigheid. Ik ken zijn overmoed, spreekt de HEERE, zijn holle praat is niet gepast, zij doen wat niet gepast is! Daarom zal ik over Moab weeklagen, ja, het over heel Moab uitschreeuwen, om de mannen van Kir-Heres zal men zuchten. Meer dan het bewenen van Jaëzer zal ik om u wenen, wijnstok van Sibma. Uw ranken zijn de zee overgestoken, zij hebben tot aan de zee van Jaëzer gereikt. Op uw zomervruchten en op uw wijnoogst heeft een verwoester zich geworpen. Zo zijn de blijdschap en de vreugde weggenomen van het vruchtbare veld, namelijk het land Moab. De wijn uit de perskuipen heb Ik doen ophouden, men zal geen druiven treden onder vreugderoep, de vreugderoep zal geen vreugderoep zijn. Vanwege het geschreeuw van Hesbon, te horen tot aan Eleale, tot aan Jahaz, laten zij hun stem klinken, van Zoar tot aan Horonaïm, Eglath Selisia. Want zelfs de wateren van Nimrim worden tot woestenijen. Ik zal in Moab doen ophouden, spreekt de HEERE, wie offert op de hoogte en wie reukoffers brengt aan zijn goden. Daarom klaagt mijn hart om Moab als de fluiten, ja, klaagt mijn hart om de mannen van Kir-Heres als de fluiten, omdat de overvloed die het verwierf, verloren is. Want elk hoofd

is kaalgeschoren, elke baard is afgesneden, op alle handen zijn insnijdingen, om de heupen is een rouwgewaad.

JEREMIA 48:27-37

Zo werden die mannen beschreven die door Ismaël werden gedood in het vorige gedeelte dat we lazen. Ze kwamen om offers aan de Heere te brengen. Maar dit is de manier waarop mannen op offerhoogten naar hun goden komen om hun goden te aanbidden: ze snijden zichzelf en zo verder.

Op alle daken van Moab, op alle pleinen, overal is rouwklacht, want Ik heb Moab stukgebroken als een pot waaraan niemand waarde hecht, spreekt de HEERE. Hoe is het ontsteld! Zij weeklagen: Hoe heeft Moab zich met schaamte afgewend! Moab is belachelijk geworden en tot een verschrikking voor allen die er omheen wonen.

JEREMIA 48:38-39

Een voorwerp van spot betekent iemand op wie met minachting wordt neergekeken. Dus toen Hij in vers 27 zei:

Was Israël voor jou niet iets om om te lachen?

betekent dat: keek je niet op Israël neer? Heb je Israël niet bespot toen ze in ballingschap gingen? En nu zal Moab een voorwerp van spot en ontzetting zijn voor allen om haar heen.

15

Moabs ondergang en beloofde herstel

Vers 40:

Want zo zegt de HEERE: Zie, hij zal als een arend aan komen zweven en zijn vleugels over Moab uitspreiden. Kerioth wordt ingenomen, de bergvestingen veroverd, het hart van Moabs helden zal op die dag zijn als het hart van een vrouw in barensnood. Zo zal Moab weggevaagd worden, zodat het geen volk meer is, omdat het zich groot gemaakt heeft tegen de HEERE.

JEREMIA 48:40-42

Er zijn geen Moabieten meer.

Angst, valkuil en strik over u, inwoner van Moab, spreekt de HEERE. Wie uit angst vlucht, zal in de kuil vallen, wie uit de kuil opklautert, wordt in de strik gevangen. Ja, Ik zal daarover, over Moab, brengen het jaar van hun vergelding, spreekt de HEERE.

JEREMIA 48:43-44

Natuurlijk zijn het aanvankelijk de Babyloniërs die Moab plunderen. Maar ongeveer een eeuw later werden Moab en Ammon en Edom, al die naburige volken aan de overkant van de Jordaan, vanuit Israël gezien, door Arabische stammen onder de voet gelopen. Daarmee kwam er in wezen voorgoed een einde aan de zelfstandigheid van

deze volken. Dus de Babyloniërs veroverden hen niet alleen en brachten niet alleen pijn en lijden over hen, maar niet zo heel lang daarna werden ze daadwerkelijk door Arabische stammen uitgeroeid.

Zij gingen in de schaduw van Hesbon staan, zij die vluchtten voor de macht van de vijand. Want vuur is uitgegaan van Hesbon, een vlam van binnen Sihon. Het heeft de slapen verteerd van Moab, en de schedel van die druktemakers. Wee u, Moab, het volk van Kamos is ten onder gegaan, want uw zonen zijn meegenomen in gevangenschap, evenals uw dochters in gevangenschap.

JEREMIA 48:45-46

Maar dan is er aan het einde dit kleine sprankje hoop, zoals bij de meeste van deze uitspraken.

In later tijd echter, spreekt de HEERE, zal Ik een omkeer brengen in de gevangenschap van Moab. Tot zover het oordeel over Moab.

JEREMIA 48:47

De Engelse vertaling heeft hier 'the latter days', 'de laatste dagen', waar het Nederlandse citaat 'In later tijd' heeft. Met 'de laatste dagen' kunnen gewoon dagen in een latere tijd bedoeld worden. Misschien gaat het over de tijd na de val van Babylon, wanneer sommige Moabieten die het hadden overleefd in vrede naar hun land zouden kunnen terugkeren. Niet voorgoed natuurlijk, maar onder betere omstandigheden. Hetzelfde wordt over Egypte gezegd, zoals we hebben gezien.

Natuurlijk kunnen de laatste dagen ook verwijzen naar de Messiaanse dagen. We weten wel dat mensen uit alle volken door het Evangelie tot de Heere worden teruggebracht. Hoewel er geen Moabieten meer bestaan, is het mogelijk dat ze hier gewoon, zoals zo vaak gebeurt, worden gebruikt als voorbeeld van heidenen die God behoudt. Maar ik denk dat het waarschijnlijk gaat over een herstel in aardse zin, waarbij een deel van het overblijfsel na de val van Babylon naar Moab terugkeerde.

16

De Ammonieten en hun god Milkom

Daarna komen de Ammonieten aan de beurt. In dit hoofdstuk 49 hebben we oordelen tegen de Ammonieten, tegen Edom, tegen Damascus, de hoofdstad van Syrië, tegen Kedar en Hazor en tegen Elam. Er staan dus korte profetieën tegen al deze volken en plaatsen in dit ene hoofdstuk. De Ammonieten zijn, net als de Moabieten en de Edomieten, uiteindelijk allemaal door Arabische stammen uitgeroeid. Maar op kortere termijn hadden ze ook onder Nebukadnezar te lijden. Vooral de Ammonieten kregen te maken met vergeldingsacties van Nebukadnezar, omdat de koning van Ammon Ismaël had ingehuurd om Gedalia te doden, de gouverneur van Israël die Nebukadnezar had aangesteld. Daarom kwam Nebukadnezar als vergelding tegen hen in actie en strafte hij hen. Maar uiteindelijk werden ook zij uitgeroeid door Arabische stammen, dezelfde die Moab en Edom uitroeiden.

Dit waren degenen die Molech aanbaden. Hier wordt hij misschien Milkom genoemd. Molech is meer een spottende benaming voor die god, die de Hebreëen hadden aangenomen. Voor hun gevoel klonk het als het woord bosheth, dat schande betekent. Bij veel personen van wie de naam Baäl bevatte, werd die naam later veranderd: Baäl werd vervangen door Bosheth. Isbaäl was ‘een man van Baäl’. Mefiboseth had ook de naam Baäl in zijn naam. Isbaäl en Mefibaäl waren hun oorspronkelijke namen. Maar latere Joden noemden hen Isboseth en Mefiboseth, omdat bosheth schande betekent. Latere Joden wilden de naam Baäl niet eens uitspreken. Dus zelfs wanneer die deel uitmaakte van iemands naam, vervingen ze de naam Baäl door het woord voor schande. Zo klonk ook Molech voor het Joodse oor meer als bosheth dan de werkelijke naam van die god, Milkom. Molech is dus eigenlijk een spottende bijnaam voor die god. Maar zo kennen we hem in de Bijbel meestal: Molech.

17

Ammon bezet het grondgebied van Gad

Over de Ammonieten. Zo zegt de HEERE: Heeft Israël geen kinderen of heeft het geen erfgenaam? Waarom is Malcam dan erfgenaam van Gad en woont zijn volk in diens steden?

JEREMIA 49:1

Gad was de stam van Israël die na de vestiging in Kanaän dat noordelijke gebied van Transjordanië had bewoond. Gad, Manasse en Ruben vestigden zich allemaal aan de oostkant van de Jordaan. Gad woonde daar in het gebied dat de Ammonieten later veroverden. Daar zitten ze nu. Hij zegt:

Heeft Israël geen erfgenamen om zijn eigen land te erven? Hoe kan het dat de steden van Gad niet door Gad worden bewoond?

Gad werd door de Ammonieten onder de voet gelopen en verloor daardoor zijn grondgebied. Ze hielden feitelijk op als stam te bestaan.

Daarom, zie, er komen dagen, spreekt de HEERE, dat Ik tegen Rabba van de Ammonieten krijgsgeschreeuw zal doen horen. Het zal tot een woeste ruïne worden, de bijbehorende plaatsen zullen met vuur aangestoken worden. Dan zal Israël in bezit nemen hen die het in bezit genomen hadden, zegt de HEERE.

JEREMIA 49:2

Ik weet niet veel over hoe dit in zijn werk ging, maar in de dagen van Jezus woonden er in dit gebied geen Ammonieten, maar wel Joden. In dit gebied lag de Dekapolis, de tien steden. Dat waren eigenlijk tien Griekse steden, of heidense steden, op Joods grondgebied. Maar afgezien van die steden was het gebied Israëlitisch. Ik weet niet

precies hoe ze daar terechtgekomen zijn. Ik vermoed dat het na de Babylonische ballingschap was, toen ze terugkeerden. Ze kwamen naar dat deel van het land, en ook naar de andere delen van Israël.

Weeklaag, Hesbon, want Ai is verwoest, schreeuw het uit, dochters van Rabba! Omgord u met rouwgewaden, bedrijf rouw, loop rond bij de omheiningen, want Malcam zal in ballingschap gaan, zijn priesters en zijn vorsten samen.

JEREMIA 49:3

Net zoals er over Kamos stond: hij zou in ballingschap gaan, samen met zijn priesters en vorsten. Precies dezelfde uitspraak, woordelijk dezelfde, werd over Kamos gedaan toen het over de Moabieten ging.

Wat beroemt u zich op de dalen? Weggevoerd is uw dal, afvallige dochter, die vertrouwt op haar schatten en zegt: Wie zou er tegen mij opkomen? Zie, Ik ga angst over u laten komen, spreekt de Heere, de HEERE van de legermachten, overal om u heen. U zult verdreven worden, ieder voor zich, en niemand is er die bijeenbrengt wie weggevlucht zijn. Maar daarna zal Ik een omkeer brengen in de gevangenschap van de Ammonieten, spreekt de HEERE.

JEREMIA 49:4-6

Hetzelfde wat Hij aan het einde van bijna al deze profetieën zegt. Over de Edomieten zegt Hij dat niet, maar over de meeste andere volken wel.

18

Edom, Obadja en de wijsheid van Teman

Over Edom, vers 7:

Over Edom. Zo zegt de HEERE van de legermachten: Is er geen wijsheid meer in Teman? Is de raad van verstandige mensen vergaan? Is hun wijsheid overbodig geworden?

JEREMIA 49:7

Deze profetie, vooral de verzen 7 tot en met 16, wat ongeveer de helft ervan is, loopt rechtstreeks parallel met Obadja. Obadja is een profeet die tegen Edom profeteerde. Het is maar een kort boek, één hoofdstuk, en het loopt bijna punt voor punt parallel met dit gedeelte. De verhouding tussen Obadja en Jeremia is niet bekend. Het kan zijn dat Obadja zijn profetie als eerste schreef en Jeremia die erin opnam. Omdat hij tegen veel volken profeteerde, citeerde hij eenvoudig uit Obadja voor een deel van zijn profetie tegen Edom. Het is niet vreemd dat een profeet, of iemand anders, een andere profeet citeert. Micha citeerde Jesaja. Of het kan zijn dat Obadja Jeremia citeerde. We weten niet wie hier het eerst was, Obadja of Jeremia. We weten niet precies wanneer Obadja schreef. Maar hoe dan ook, er bestond een literair verband tussen dit gedeelte en het boek Obadja. De verzen 7 tot en met 16 hier lopen parallel met Obadja. Een paar dingen staan in een andere volgorde, maar het zijn nog steeds dezelfde gedachten en dezelfde inhoud.

Teman was een van de zonen van Ezau, en dus ook een van de steden of stammen van Edom. Jobs vriend Elifaz was een Temaniet. We weten dus dat Job in elk geval na de tijd van Ezau leefde, toen er Temanieten waren, want een van zijn vrienden was een Temaniet. Jobs vrienden werden ongetwijfeld beschouwd als wijze mannen uit die streek. Job was zelf een wijs man, en het boek Job lijkt een gesprek te zijn tussen een groep wijze mannen, filosofen die erover speculeren waarom Job al die dingen overkwamen. Een van hen was een Temaniet. Het is mogelijk dat Teman bekendstond als een plaats met wijze mannen. Er waren steden in Israël die bekendstonden om hun wijsheid, zoals een stad die Adam heette. Er staat dat mensen, als ze iets wilden

vragen, naar Adam gingen, naar die stad, en daar waren dan wijze mensen. Zo kan het ook met Teman zijn geweest. De manier waarop er hier over gesproken wordt, wekt die indruk. En dat zou verklaren waarom Elifaz, de Temaniet, een van de wijze raadgevers was die naar Job toe kwamen. De raad die hij gaf was niet erg wijs, maar in zijn tijd werd hij als een wijs man beschouwd.

Vlucht, keer u om, verblijf in diepgelegen plaatsen, inwoners van Dedan! Want Ik heb de ondergang van Ezau over hem gebracht, de tijd dat Ik hem straf.

JEREMIA 49:8

Dat betekent diep in de woestijn. Ga weg uit de steden en trek zo ver mogelijk weg van de plaatsen die aangevallen zullen worden, de wildernis in.

19

Edom verliest zijn land en zelfstandigheid

Als er druivenplukkers bij u komen, laten zij dan geen nalezing over? Als er dieven in de nacht komen, zouden zij dan geen verderf aanrichten tot zij genoeg hebben? Ik echter, Ik zal Ezau ontbloten, Ik zal zijn verborgen plaatsen blootleggen, zodat hij zich niet kan verstoppen. Zijn nageslacht wordt verdelgd, evenals zijn broers en zijn burenen — en hij is er niet meer. Laat uw wezen achter, Ik zal hen in het leven behouden, en laten uw weduwen op Mij vertrouwen.

JEREMIA 49:9-11

De Arabische stammen die ik noemde, vielen Edom binnen. Dat lag ten zuiden en ten oosten van Israël, eigenlijk voor een deel in wat nu Saoedi-Arabië is. De Arabieren verdreven de Edomieten die het overleefden naar het zuiden van Juda, en zij werden enigszins in Israël opgenomen. Verder verloor Edom zijn identiteit als volk. Degenen

die in Israël woonden, werden Idumeeërs genoemd, en we weten dat Herodes en zijn familie Idumeeërs waren, van Edomitische afkomst. Maar het volk Edom was niet echt meer een volk.

Vers 12:

Want zo zegt de HEERE: Zie, zij die niet verdienen om de beker te moeten drinken, moeten hem beslist drinken. Zou u dan in enig opzicht voor onschuldig gehouden worden? U zult niet voor onschuldig gehouden worden, maar u moet hem beslist drinken! Want Ik heb bij Mijzelf gezworen, spreekt de HEERE, dat Bozra zal worden tot een verschrikking, tot smaad, tot een verwoeste plaats en tot een vloek. Al zijn steden zullen tot eeuwige puinhopen worden. Ik heb een bericht gehoord van de HEERE, een gezant is uitgezonden onder de heidenvolken: Verzamel u, kom ertegen op, sta op voor de strijd! Want zie, Ik heb u klein gemaakt onder de heidenvolken, veracht onder de mensen. De schrik voor u heeft u bedrogen, de overmoed van uw hart, u die woont in rotskloven, u die zich vastklemmt aan hoge heuvels. Al zou u uw nest zo hoog maken als de arend, vandaar zal Ik u neerhalen, spreekt de HEERE.

JEREMIA 49:12-16

20

Edoms rotsvesting biedt geen bescherming

Dit verwijst naar hun rotsstad Petra, die hoog op een klif lag en in de rots was uitgehouwen. Die werd als onneembaar beschouwd. Door die rotsstad dachten ze dat ze vrijwel niet te overwinnen waren.

Er staat:

De schrik voor u heeft u bedrogen, de overmoed van uw hart, u die woont in rotskloven, u die zich vastklemmt aan hoge heuvels. Al zou u uw nest zo hoog maken als de arend, vandaar zal Ik u neerhalen, spreekt de HEERE. Edom zal worden tot een verschrikking. Ieder die er voorbijtrekt, zal zich ontzetten en sissen van afschuw over al zijn wonden. Zoals Sodom, Gomorra en hun naburige plaatsen ondersteboven zijn gekeerd, zegt de HEERE, zal daar niemand wonen en zal geen mensenkind erin verblijven. Zie, zoals een leeuw zal hij opkomen uit de glorie van de Jordaan, tegen de sterke woonplaats; want in een ogenblik zal Ik hem eruit doen wegsnellen. En wie daarvoor uitgekozen is, zal Ik erover aanstellen. Want wie is Mij gelijk en wie zou Mij dagvaarden? En wie is die herder dat hij voor Mijn aangezicht standhouden zou?

JEREMIA 49:16-19

God komt dus op als een leeuw. Eigenlijk zijn de invallers die hier bedoeld worden, wie het ook zijn, Gods werktuigen die als een leeuw komen. Geen herders kunnen hem tegenhouden. Niemand kan over Edom worden aangesteld om het te verdedigen tegen de leeuw die de kudde van Edom komt stelen, het volk.

Daarom, hoor het raadsbesluit van de HEERE dat Hij over Edom genomen heeft, en Zijn plannen die Hij bedacht heeft tegen de inwoners van Teman: Voorwaar, de geringsten van de kudde zullen hen wegslepen! Voorwaar, men zal hun woonplaats boven hen verwoesten!

JEREMIA 49:20

Dat is de minste van de kudde van degenen die binnenvallen. De zwaksten van hen zullen de Edomieten in gevangenschap wegvoeren.

Van het geluid van hun val heeft de aarde, het geschreeuw — bij de Schelfzee wordt het geluid daarvan gehoord. Zie, als een arend stijgt hij op, komt hij aanzweven, spreidt hij zijn vleugels uit over Bozra. Het hart van de helden van Edom zal op die dag zijn als het hart van een vrouw in barensnood.

JEREMIA 49:21-22

21

Oordeel over Damascus en woestijnstammen

Veel beeldspraak uit eerdere profetieën wordt herhaald. Damascus was de hoofdstad van Syrië. Er is een korte profetie tegen die stad.

Over Damascus. Hamath en Arpad staan beschaamd. Omdat zij een slecht bericht hebben gehoord, smelten zij weg. Bij de zee is bezorgdheid, men kan niet tot rust komen. Damascus heeft de moed verloren, het keert zich om om te vluchten, siddering heeft het aangegrepen, benauwdheid en weeën hebben het aangegrepen als een barende vrouw. Hoe is de stad van de roem verlaten, de stad van mijn vreugde! Daarom zullen haar jongemannen vallen op haar pleinen en alle strijdbare mannen zullen op die dag verdelgd worden, spreekt de HEERE van de legermachten.

JEREMIA 49:23-26

Ik zal een vuur aansteken in de muur van Damascus, en het zal de paleizen van Benhadad verteren.

JEREMIA 49:27 – WEERGAVE VAN HET ENGELSE CITAAT

Dat korte verspaar komt uit Amos hoofdstuk 1, vers 3 tot en met 5. Daar worden in deze vorm profetieën uitgesproken tegen zeven verschillende volken, waaronder Damascus. Je ziet dus dat Jeremia hier Amos citeert, een eerdere profeet. Misschien heeft hij eerder ook Obadja geciteerd toen hij over Edom sprak.

Over Kedar en over de koninkrijken van Hazor, die Nebukadrezar, de koning van Babel, heeft verslagen. Zo zegt de HEERE: Sta op, ruk op naar Kedar, en verdelg de mensen van het oosten.

JEREMIA 49:28

Dit zijn woestijnstammen. Anders dan de andere genoemde plaatsen waren dit geen gemeenschappen met een vaste woonplaats. Het waren een soort bedoeïenen, nomadische woestijnstammen. Een Babylonische kroniek vermeldt inderdaad een veldtocht van Babylon tegen deze mensen in 599 voor Christus. Dit voorspelt dus waarschijnlijk dat de Babyloniërs tegen hen zullen optrekken. Je zou denken dat je met rust gelaten zou worden als je gewoon in de woestijn rondzwierf, zonder een gebouw of zonder muren. Maar de Babyloniërs wisten dat deze mensen eerder behoorlijk wat problemen hadden veroorzaakt voor de Assyriërs. De Babyloniërs wilden waarschijnlijk niet dezelfde problemen met hen krijgen.

Er staat dus:

Over Kedar en over de koninkrijken van Hazor, die Nebukadrezar, de koning van Babel, heeft verslagen. Zo zegt de HEERE: Sta op, ruk op naar Kedar, en verdelg de mensen van het oosten. Zij zullen hun tenten en hun kudden wegnemen, hun tentkleden en heel hun uitrusting. Zij zullen hun kamelen voor zichzelf wegnemen, en zij zullen tegen hen roepen: Angst van rondom! Vlucht, vlucht zo snel mogelijk weg, verblijf in diepgelegen plaatsen, inwoners van Hazor, spreekt de HEERE. Want Nebukadrezar, de koning van Babel, heeft een raadsbesluit over u genomen en plannen tegen hen bedacht.

JEREMIA 49:28-30

Ook hier weer: trek verder de woestijn in, naar de dieper gelegen delen waar men hen minder snel zal gaan zoeken.

Sta op, ruk op naar het geruste volk, dat onbezorgd woont, spreekt de HEERE, dat geen poorten en geen grendel heeft — zij wonen alleen.

JEREMIA 49:31

De Engelse vertaling spreekt hier van een rijk volk. Het waren rijke mensen, maar ze hadden geen poorten of grendels omdat ze geen stadsmuren hadden. Ze hadden geen steden. Ze trokken rond.

Hun kamelen zullen tot buit worden en hun menigte van vee tot prooi. Ik zal hen naar alle windstreken verstrooien, hen die kaalgeschoren zijn aan hun slapen, en Ik zal van alle kanten hun ondergang doen komen, spreekt de HEERE. Hazor zal tot een verblijfplaats van jakhalzen worden, een woestenij tot in eeuwigheid. Daar zal niemand wonen, en geen mensenkind erin verblijven.

JEREMIA 49:32-33

22

Elams verstrooiing en herstel

Dan is er ten slotte een korte profetie tegen Elam. De Elamieten bevonden zich zo ongeveer in het noordelijke deel van Perzië, en de Perzen waren verwant aan de Elamieten. Er staat:

Hetgeen als het woord van de HEERE tot de profeet Jeremia gekomen is tegen Elam, aan het begin van het koningschap van Zedekia, koning van Juda: Zo zegt de HEERE van de legermachten: Zie, Ik ga de boog van Elam breken, de keur van hun gevechtskracht. Ik zal over Elam doen komen vier stormwinden, van de vier einden van de hemel, en Ik zal hen verstrooien naar al deze windstreken. Er zal geen volk zijn waarheen de verdrevenen uit Elam niet zullen komen. Ik zal Elam ontsteld doen staan ten overstaan van hun vijanden, ten overstaan van wie hen naar het leven staan. Ik zal onheil over hen brengen: Mijn brandende toorn, spreekt de HEERE. Ik zal het zwaard achter hen aan zenden, tot Ik aan hen een einde zal hebben gemaakt. Ik zal Mijn troon opstellen in Elam en koning en vorsten vandaar verdelgen, spreekt de HEERE. Maar het zal in later tijd gebeuren dat Ik een omkeer zal brengen in de gevangenschap van Elam, spreekt de HEERE.

JEREMIA 49:34-39

Wanneer dit oordeel over hen kwam, of wie het uitvoerde, wordt niet gezegd. Het gaat vrijwel zeker om Nebukadnezar die de Elamieten overwon, hoewel zij zich later bij de Meden aansloten en het Babylonische Rijk omverwierpen. Maar dat was een of twee generaties later.

Eén ding dat er staat, is:

Ik zal de gevangenen van Elam terugbrengen.

De gevangenen terugbrengen is een uitdrukking die we soms gebruikt zien in de betekenis van ‘een keer brengen in het lot van’. In Job hoofdstuk 42, aan het einde van het verhaal van Job, staat namelijk:

En de Heere bracht een omkeer in de gevangenschap van Job.

JOB 42:10 – BESPROKEN ENGELSE VERTAALVARIANT

De meeste moderne vertalingen geven dat zo weer:

De Heere bracht een gunstige wending in het lot van Job.

JOB 42:10 – BESPROKEN MODERNE VERTAALVARIANT

Een keer brengen in de gevangenschap is een soort hebraïsme. Dat betekent dat je een gunstige wending brengt in iemands lot. De woorden uit Jeremia 49:39 over Elam, in de Engelse vertaling:

Ik zal de gevangenen terugbrengen.

JEREMIA 49:39 – WEERGAVE VAN HET ENGELSE CITAAT

zouden hetzelfde kunnen betekenen: ‘Ik zal de omstandigheden verbeteren.’

Het zou zelfs kunnen verwijzen naar Elamieten in de gemeente, want in Handelingen hoofdstuk 2 wordt vermeld dat er mensen uit Elam in Jeruzalem waren, hoewel het waarschijnlijk Joden waren. Maar het zouden ook enkele Joodse proselieten uit de Elamieten geweest kunnen zijn. Dat is moeilijk te zeggen. Hoe dan ook, in Handelingen 2:9 wordt vermeld dat Elam daar op de Pinksterdag vertegenwoordigd was onder degenen die het Evangelie hoorden en, naar we mogen aannemen, tot behoud kwamen.

Zo komen we aan het einde van dit gedeelte. Bij zo'n gedeelte is het altijd heel moeilijk om te weten wat je ermee moet doen, omdat lesgeven over poëzie anders is dan lesgeven over de Bijbel in het algemeen. Hoewel een groot deel van de Bijbel in

dichtvorm is geschreven, vergt het een andere vaardigheid om les te geven over poëzie, en ik ben geen dichter. Maar de algemene strekking van deze profetieën begrijpen is zo ongeveer het beste wat we kunnen bereiken.

Deze volken werden bijna allemaal door de Babyloniërs geoordeeld. Vervolgens komen we in hoofdstuk 50 bij de Babyloniërs zelf, die onder het oordeel komen. Dat is de laatste van deze profetieën tegen de heidenen, maar het is verreweg de langste, en die zal onze laatste bijeenkomst over Jeremia in beslag nemen.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Jeremia 45:1-3
- Jeremia 45:4-5
- Jeremia 47:1
- Jeremia 50:1
- Jeremia 49:34
- Jeremia 46:1-2
- Jeremia 46:3-6
- Jeremia 46:7-9
- Jeremia 46:10
- Jeremia 46:11-12
- Jesaja 2:12
- Jeremia 46:13
- Jeremia 46:14-18
- Jeremia 46:19
- Jeremia 46:20-25
- Exodus 12:12
- Jeremia 46:26
- Jeremia 30:10-11
- Jeremia 47:2-3
- Jeremia 47:4
- Jeremia 47:5-6

- Jeremia 47:7
- Jeremia 48:1
- Jeremia 48:2-7
- Jeremia 48:9-10
- Jeremia 48:11-12
- Jeremia 48:13
- Jeremia 48:14-24
- Jeremia 48:25
- Jeremia 48:26
- Jeremia 25
- Jeremia 48:27-37
- Jeremia 48:38-39
- Jeremia 48:40-42
- Jeremia 48:43-44
- Jeremia 48:45-46
- Jeremia 48:47
- Jeremia 49:1
- Jeremia 49:2
- Jeremia 49:3
- Jeremia 49:4-6
- Jeremia 49:7
- Jeremia 49:8
- Jeremia 49:9-11
- Jeremia 49:12-16
- Jeremia 49:16-19
- Jeremia 49:20
- Jeremia 49:21-22
- Jeremia 49:23-26
- Jeremia 49:27 — weergave van het Engelse citaat
- Jeremia 49:28
- Jeremia 49:28-30
- Jeremia 49:31
- Jeremia 49:32-33
- Jeremia 49:34-39

- Job 42:10 — besproken Engelse vertaalvariant
- Job 42:10 — besproken moderne vertaalvariant
- Jeremia 49:39 — weergave van het Engelse citaat

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.